

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOSE „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“, „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ IR SOCIALINIO TINKLO „YOUTUBE“ KANALE „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ ĮRAŠE „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ PASKELBTOS INFORMACIJOS

Skundo Nr. SK-106, 2024

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje gautas J. D., D. Č., R. R., R. G., D. P., N. J., J. V. (toliau – Pareiškėjai) skundas (registracijos Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje Nr. SK-106, 2024) dėl publikacijose „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – Publikacija 1), „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – Publikacija 2), „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – Publikacija 3), „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – Publikacija 4) ir socialinio tinklo „Youtube“ kanale „(duomenys neskelbtini)“ įrašė „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – Įrašas) paskelbtos informacijos (toliau – Skundas).

Skunde nurodyta, kad tikrovės neatitinka ir Pareiškėjų garbę ir orumą žemina Publikacijoje 1 paskelbti teiginiai (teiginiuose kalba netaisyta – *past.*):

1. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 1**);
2. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 2**);
3. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 3**);
4. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 4**);
5. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 5**);
6. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 6**);
7. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 7**);
8. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 8**);
9. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 9**);
10. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 10**);
11. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 11**);
12. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 12**);
13. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 13**);
14. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 14**);
15. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 15**);
16. „(duomenys neskelbtini)“ (toliau – **Teiginys 16**).

Pareiškėjai pažymi, kad nurodytuose teiginiuose paskelbta informacija neatitinka tikrovės, pareiškėjus J. V., R. R., N. J., D. P. vadinant „teroristais“, „tranais“, „idiotais“, „veltėdžiais

parazitais“, J. G. vadinant teroristų (*duomenys neskelbtini*) gaujos vadu, žemina jų garbę ir orumą. Sudaromas įspūdis, jog Pareiškėjai daro teisės pažeidimus, netgi nusikaltimus, nevykdo jiems teisės aktais pavestų funkcijų arba jas vykdo netinkamai, Pareiškėjai menkinami kolegų ir visuomenės akyse, tyčiojamasi iš D. Č. pavardės.

Skunde taip pat nurodoma, kad tikrovės neatitinka bei Pareiškėjų garbę ir orumą žemina Publikacijoje 2 paskelbti teiginiai:

1. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 17**);
2. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 18**).

Pareiškėjai pabrėžia, jog nurodyta informacija žeminama pareiškėjo D. P. garbė ir orumas, tyčiojamasi iš pareiškėjų J. V. ir N. J., jie įžeidinėjami ir menkinami kolegų ir visuomenės akyse.

Skunde nurodoma, kad tikrovės neatitinka, Pareiškėjų garbę ir orumą žemina Publikacijoje 3 paskelbti teiginiai:

1. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 19**);
2. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 20**);
3. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 21**).

Anot Pareiškėjų, paskutinėje pastraipoje nurodyta informacija neatitinka tikrovės, t. y. iš vaizdo įrašo matyti, kad darbo kabinetai nebuvo tušti, darbo vietose dirbo (*duomenys neskelbtini*) D. K., (*duomenys neskelbtini*) R. G., taip pat kituose kabinetuose dirbo ir daugiau darbuotojų, kurie nepatalpinti vaizdo įrašė. Pareiškėjas D. Č. yra valstybės tarnautojas, dirbantis administracinį darbą valstybės institucijoje, o jo priskyrimas „ponui“, kurio reikšmė lietuvių kalbos terminų žodyne reiškia privilegijuoto luomo, turtingą žmogų, o taip pat turi neigiamą reikšmę „dykūnas, lengvaduonis“ žemina jo garbę ir orumą, informacija neatitinka tikrovės.

Skunde pabrėžiama, kad tikrovės neatitinka ir Pareiškėjų garbę ir orumą žemina Publikacijoje 4 paskelbti teiginiai:

1. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 22**);
2. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 23**);
3. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 24**);
4. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – **Teiginys 25**).

Pareiškėjai akcentuoja, jog nurodyta informacija neatitinka tikrovės, Pareiškėjus atlikusius patikrinimą (*duomenys neskelbtini*) redakcijoje (kalbama apie J. V., D. P., N. J.) vadinant „parazitais“, „paršais“, „gal net tarpininkauja banditams“ žemina jų garbę ir orumą, sudaro įspūdį, kad Pareiškėjai daro teisės pažeidimus, netgi nusikaltimus, nevykdo jiems teisės aktais pavestų funkcijų arba jas vykdo netinkamai.

Skunde taip pat nurodoma, jog teigiant „pasiligojo“, „atgulė į patalus“, paskelbta informacija apie (*duomenys neskelbtini*) vadovo J. G. sveikatos būklę ir tokiu būdu buvo pažeista teisė į asmens duomenų apsaugą.

Be to, Skunde pažymima, kad paskelbta informacija platinama dezinformacija, būtent tyčia viešai paskleista melaginga (tikrovės neatitinkanti) informacija apie Pareiškėjus. Kartu teigiama, jog buvo pažeisti pagrindiniai visuomenės informavimo principai, kadangi paskelbta informacija yra pateikta neteisingai. Šis visuomenės informavimo principas yra pažeistas tuo būdu, kad informacija yra pateikta neobjektyviai, taip pat paskelbta informacija neatitinka tikrovės, skleidžiama dezinformacija apie Pareiškėjus, žeminama jų garbė ir orumas. Taip pat buvo

atliekamas garso ir vaizdo įrašų fiksavimas slapta kamera, neinformuojant apie tai dalyvaujančių asmenų – D. Č., R. G. (negavus šių asmenų sutikimo).

Remdamiesi išdėstytomis aplinkybėmis Pareiškėjai žurnalistų etikos inspektoriaus prašo atlikti tyrimą, Skundą pripažinti pagrįstu ir įspėti viešosios informacijos rengėją (skleidėją), už visuomenės informavimo priemonių turinį atsakingą (fizinį) asmenį apie pastebėtus Visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VIĮ) ir kitų visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus ir reikalauti juos pašalinti; reikalauti, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) nustatyta tvarka paneigtų paskelbtą tikrovės neatitinkančią informaciją, žeminančią asmens garbę ir orumą ar kenkiančią jo dalykinei reputacijai, teisėtiems interesams, arba sudarytų asmeniui galimybę pačiam atsakyti ir paneigti tokią informaciją; teikti duomenų valdytojui ir (ar) duomenų tvarkytojui nurodymus, rekomendacijas ir (ar) taikyti kitas 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas (ES) 2016/679) 58 straipsnio 2 dalyje ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) 33 straipsnyje nurodytas priemonės.

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į viešosios informacijos rengėją (skleidėją) UAB „(duomenys neskelbtini)“ prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skunde išdėstytų aplinkybių. Per nurodytą terminą paaiškinimai nebuvo gauti, todėl žurnalistų etikos inspektorius pakartotinai kreipėsi į UAB „(duomenys neskelbtini)“, klausdamas, ar reikalingas papildomas terminas paaiškinimams pateikti, ar paaiškinimus teikti atsisakoma. UAB „(duomenys neskelbtini)“ atstovė raštu nurodė, jog redakcijai reikalingas papildomas terminas. Suėjus pratęstam terminui buvo prašoma terminą dar kartą pratęsti, tačiau ir per dar kartą pratęstą terminą paaiškinimai žurnalistų etikos inspektoriumi pateikti nebuvo.

Išnagrinėjęs Pareiškėjų Skundą, atlikęs tyrimą VIĮ, ADTAĮ ir Reglamento (ES) 2016/679 nuostatų laikymosi požiūriu bei įvertinęs Skundo tyrimo metu surinktą medžiagą, žurnalistų etikos inspektorius

n u s t a t ė :

Pareiškėjai kreipėsi dėl paskleistos tikrovės neatitinkančios, garbę ir orumą žeminančios, pagrindinius visuomenės informavimo principus ir teisę į asmens duomenų apsaugą pažeidžiančios informacijos.

1. Dėl Pareiškėjų garbės ir orumo gynimo

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnyje, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 10 straipsnyje įtvirtinta saviraiškos laisvė – asmens teisė laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, ji yra saugotina demokratinės visuomenės teisinė vertybė. Tačiau ši teisė nėra absoliuti. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai (Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalis), t. y. asmuo, kuris naudojasi teise skleisti informaciją, privalo laikytis įstatymų nustatytų

apribojimų, nepiktnaudžiauti informacijos laisve, įgyvendindamas šią teisę, neturi varžyti ar kitaip pažeisti kitų asmenų teisių.

Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) jurisprudencijoje nurodoma, kad saviraiškos laisvė turi savo ribas, net jei diskutuojama visuomenėje svarbiais bendrojo intereso klausimais, turi būti gerbiamos kitų asmenų teisės (garbė ir orumas, dalykinė reputacija ir pan.) (*EŽTT 2000-05-27 sprendimas byloje Constantinescu prieš Rumuniją, peticijos Nr. 28871/95*).

EŽTT, aiškindamas Konvencijos 10 straipsnio, įtvirtinančio teisę į saviraiškos laisvę, apimančią tiek asmens teisę skleisti informaciją, tiek visuomenės teisę ją gauti, turinį, yra nurodęs, kad teisė skleisti informaciją ir idėjas apima ne tik teisę skleisti neutralią informaciją ir idėjas, kurios yra palankios ir neįžeidžiančios, bet ir informaciją, kuri yra šokiruojanti, erzianti ar trikdanti visuomenę ar jos dalį. Tačiau saviraiškos laisvė nėra absoliuti, ja besinaudojantys asmenys (tiek žurnalistai, tiek kiti asmenys) privalo elgtis sąžiningai „informacijos adresato“ atžvilgiu, siekti pateikti tikslią ir patikimą informaciją, laikytis etikos normų (*EŽTT 1998-08-25 sprendimas byloje H. prieš Šveicariją, peticijos Nr. 25181/94; 2005-02-15 sprendimas byloje S. ir M. prieš Jungtinę Karalystę, peticijos Nr. 68416/01; 2008-07-29 sprendimas byloje F. prieš Moldovą, peticijos Nr. 22824/04*).

EŽTT taip pat yra pažymėjęs, kad Konvencijos 10 straipsnyje minimos pareigos ir atsakomybė, susijusios su naudojimusi saviraiškos laisve, reiškia, jog žurnalistams šio straipsnio apsauga taikoma tik jei jie veikia sąžiningai, remdamiesi tiksliais faktais, ir pateikia „patikimą ir tikslią“ informaciją, laikydamiesi žurnalistų etikos (*EŽTT 2000-08-02 sprendimas byloje B. T. ir kiti prieš Norvegiją; 2002-07-11 sprendimas byloje G. prieš Jungtinę Karalystę; 1999-01-21 sprendimas byloje F. ir R. prieš Prancūziją*).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) praktikoje taip pat pripažįstama, kad saviraiškos laisvė nėra absoliuti ir visa apimanti. Teisės skleisti informaciją apribojimus lemia jos santykis su kitomis teisinėmis vertybėmis – asmens garbe ir orumu, privatumu, gera reputacija. Įstatymuose, reglamentuojančiuose santykius, atsirandančius dėl teisės skleisti informaciją, yra įtvirtintos ir šios teisės įgyvendinimo prielaidos – kiekvienas, kuris naudojasi informacijos teise, privalo laikytis įstatymų nustatytų apribojimų, nepiktnaudžiauti informacijos laisve (*LAT 2016-03-10 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-141-690/2016, 2024-01-18 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-61-823/2023*).

LAT praktikoje išaiškinta, kad teisė į garbę ir orumą suprantama kaip asmens teisė reikalauti, jog viešoji nuomonė apie jį būtų formuojama žinių, atitinkančių tikruosius jo poelgius, pagrindu ir moralinis vertinimas atitiktų tai, kaip jis tikrovėje vykdo įstatymų, bendražmogiškos moralės normų reikalavimus (*LAT 2015-01-27 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1-219/2015, 2020-11-20 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-247-701/2020*).

Teisiniam situacijos vertinimui taip pat svarbu įvertinti Pareiškėjų statusą. Pažymėtina, jog J. G. yra (*duomenys neskelbtini*), D. Č. – (*duomenys neskelbtini*), R. G. – (*duomenys neskelbtini*), R. R. – (*duomenys neskelbtini*), D. P., N. J. ir J. V. – (*duomenys neskelbtini*). VII 2 straipsnio 76 dalies 3 punkte nustatyta, kad viešasis asmuo yra valstybės ar savivaldybės pareigūnas, valstybės tarnautojas, asmuo, valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje dirbantis pagal darbo sutartį, jeigu jo priimami sprendimai ar veikla daro įtaką visuomenei, taip pat šiose institucijose ar įstaigose sudarytų darbo grupių, komitetų, komisijų, tarybų ir kitų kolegialių institucijų narys. Atsižvelgiant

į Pareiškėjų, kaip valstybės pareigūno (J. G.), valstybės tarnautojų ar valstybės institucijoje dirbančių asmenų, pareigas, konstatuojama, jog Pareiškėjai yra *ex officio* viešieji asmenys.

LAT jurisprudencijoje akcentuojama, kad viešieji asmenys pagal įtvirtintą įstatymo nuostatą ir teismų praktiką nesinaudoja vienoda teisine pažeistų teisių gynyba (*LAT 2011-03-07 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-97/2011*). Viešojo asmens kritika, kad ir kokia kandi ar griežta būtų, yra leistina. Tai reiškia, jog viešasis asmuo turėtų būti nuosaikesnis jo atžvilgiu reiškiamai kritikai, toleruoti neesminius jo atžvilgiu skelbiamos informacijos netikslumus, turi būti atsižvelgiama tik į žymius, esminius nukrypimus nuo tiesos, įvertinant kiekvieno piliečio teisę nagrinėti ir vertinti institucijos ar pareigūno veiklą, iškelti jų darbo trūkumus.

Vis dėlto pabrėžtina, kad teisė skleisti informaciją ir reikšti savo nuomonę nėra absoliuti, o viešajam asmeniui taip pat yra prieinama neturtinių teisių gynyba nuo nesąžiningo jų sumenkinimo, paskelbiant difamacinius teiginius. Priešingu atveju visuomenės informavimo priemonės įgytų neribotą galimybę apie viešąjį asmenį skleisti informaciją, kuri sąmoningai iškreipia tiesą, menkina jo įvaizdį visuomenės akyse.

Teismų praktikoje pripažįstama, jog asmens garbė ir orumas, skleidžiant apie jį žinias, yra ginami, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie Pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės; 4) faktas, jog paskleistos žinios žemina asmens garbę ir orumą (*LAT 2018-03-15 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-127-403/2018*). Pažymėtina, kad asmens garbė ir orumas gali būti pažeminti ne tik paskleidžiant tikrovės neatitinkančius duomenis, žeminančius jo garbę ir orumą, bet ir paskleidžiant nuomonę, kuri yra nesąžininga, neturinti pakankamo faktinio pagrindo, suponuojanti neigiamas visuomenės nuostatas dėl asmens, apie kurį reiškiamą nuomonę, yra įžeidžianti (*LAT 2015-01-27 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1-219/2015*).

Sprendžiant dėl garbės ir orumo pažeidimo būtina nustatyti, ar teiginyje skelbiama nuomonė, ar žinia. Pažymėtina, jog kiekvienas sakinytis yra teiginys, kuriuo gali būti skleidžiama žinia arba nuomonė. Pagal VII 2 straipsnio 84 dalį žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas faktas ar tikri (teisingi) duomenys; pagal šio straipsnio 31 dalį nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų, reiškinų ar įvykių vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonė gali remtis faktais, pagrįstais argumentais ir paprastai ji yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepiant ir neiškreipiant faktų ir duomenų. Tai, ar konkrečiame teiginyje yra paskelbta žinia, ar išsakyta nuomonė, turi būti sprendžiama vadovaujantis tuo, kad žinia yra informacija apie faktus ir jų duomenis. Faktas – tai tikras, nepramanytas įvykis, dalykas, reiškinys; duomenys – fakto turinį atskleidžianti informacija; žinia – informacija apie faktus ir jų duomenis, t. y. reiškinius, dalykus, savybes, veiksmus, įvykius, grindžiamus tiesa, kurią galima užtikrinti patikrinimo bei įrodymo priemonėmis. Žinia yra laikomas teiginys, kuriuo kas nors tvirtinama, konstatuojama, pasakoma ar pateikiama kaip objektyviai egzistuojantis dalykas. O nuomonė – tai asmens subjektyvus faktų ir duomenų vertinimas. Žiniai taikomas tiesos kriterijus, jos egzistavimas gali būti patikrinamas įrodymais ir objektyviai nustatomas. Nuomonė turi turėti pakankamą faktinį pagrindą, tačiau ji yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, nuomonės teisingumas nėra įrodinėjamas (*LAT*

2016-0310 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-141-690/2016, 2021-04-28 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-109-684/2021). Siekiant tinkamai atskirti žinių nuo nuomonės, svarbiausia yra įvertinti pateikiamo teksto kontekstą, autoriaus formuluotes, ar jo teikiama informacija yra suprantama kaip neginčytinas faktas, ar kaip jo asmeninis tam tikrų faktinių aplinkybių vertinimas. Darant išvadą dėl paskleistos informacijos pobūdžio būtina atsižvelgti į visą kontekstą, kuriame ji pateikta, informacijos pateikimo konstrukciją, pagal kurią sprendžiama, ar autorius teikia informaciją apie su asmeniu susijusį faktą kaip nors teigdamas, nurodydamas, ar pateikia savo tam tikrų duomenų subjektyvų vertinimą, kaip jis supranta teikiamus duomenis. Nuomonę ir faktus galima atskirti nustačius, ar sakiniai suformuluoti kaip teigimas, ar kaip pasiūlymas, dvejonė, abejonė, klausimas, ar dar kitokia forma (*LAT 2020-07-02 nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-218-684/2020*).

Skelbiamos žinios ir nuomonės turi atitikti VII keliamus reikalavimus. Žinių skleidimo atveju VII nustatyta, kad viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai (3 straipsnio 3 dalis); draudžiama platinti informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą (19 straipsnio 2 dalis). Nuomonė turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepian ir neiškraipant faktų ir duomenų (2 straipsnio 31 dalis); pagrįsta ir objektyvi kritika ginama, jei ji išreiškiamą tinkamai – neįžeidžiant asmens, nesiekiant jo žeminti ir menkinti, o turint pozityvų tikslą – išryškinti asmens ar jo veiklos trūkumus ir siekiant juos pašalinti. Subjektyvūs samprotavimai pripažintini žeminančiais garbę ir orumą (įžeidžiančiais), kai jie neetiški ir nesąžiningi, neturintys objektyvaus faktinio pagrindo, suponuoją neigiamas visuomenės nuostatas dėl asmens, apie kurį reiškiamą nuomonė (*LAT 2014-02-19 nutartis byloje Nr. 3K-3-30/2014*).

1.1. Dėl Publikacijoje 1 „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos

Vertinamu atveju svarbu atkreipti dėmesį, jog Publikacijoje 1 jos autorius perteikia savo asmeninę patirtį bei vertinimą, perpasakoja įvykius ir pateikia subjektyvų jų vertinimą. Ginčo teiginiuose vartojami vaizdingi, perkeltine prasme pateikti apibūdinimai (pavyzdžiui, „teroristai“, „teroristų gauja“), paaiškinama, kaip situaciją suvokė Publikacijos 1 autorius (perpasakojama, kaip neteisingai išgirdo Pareiškėjo pavardę, kokį įspūdį susidarė apsilankęs (*duomenys neskelbtini*) patalpose („(duomenys neskelbtini)“)). Pažymėtina, kad ginčo teiginiuose dominuoja vertinamojo pobūdžio apibūdinimai, kuriems negali būti pritaikytas tiesos kriterijus. Nors dalis teiginių pateikti konkretesne, konstatuojamojo pobūdžio forma, vis dėlto įvertinus visos Publikacijos 1 kontekstą matyti, jog Publikacijos 1 autorius skelbia informaciją ne vien nurodydamas konkrečius faktus tačiau pateikia savo tam tikrų duomenų subjektyvų vertinimą, kaip jis supranta teikiamus duomenis bei kaip vertina asmenų savybes ir elgesį. Atsižvelgiant į šias aplinkybes konstatuojama, kad Publikacijos 1 ginčo teiginiuose skelbiamos nuomonės.

Sprendžiant ar paskelbiant teiginius apie Pareiškėjų buvimą teroristais, teroristų gauja, kurstytojais (Teiginiai 1 „(duomenys neskelbtini)“, 2 „(duomenys neskelbtini)“, 12 „(duomenys neskelbtini)“) nebuvo peržengtos nuomonės raiškos ribos, visų pirma būtina įvertinti ar tokios nuomonės turi faktinį pagrindą bei yra reiškiamos sąžiningai ir etiškai. Šiuo atveju tikslinga pažymėti, jog Publikacijoje 1 pristatoma situacija, kuomet (*duomenys neskelbtini*) pradėjo patikrinimą viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) atžvilgiu ir atlikdama patikrinimo veiksmus apsilankė redakcijoje. Publikacijoje 1 detaliau atskleista, jog Pareiškėjai J. V., N. J. ir D. P.

paaiškino viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) samdomiems asmenims jų teises ir galimus reikalavimus, t. y. nurodė, kokias, galimai geresnes, sąlygas šie turėtų, jei (*duomenys neskelbtini*). Tokius veiksmus, kai darbuotojai (plačiąja prasme) raginami keisti esamą situaciją, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) hiperbolizuotai ir perdėtai pavadino kurstymu prieš darbdavį. Iš išdėstytų aplinkybių matyti, jog tokiam apibūdinimui egzistavo faktinis pagrindas, nors ir perteiktas itin subjektyviai. Kartu pažymėtina, kad ir atlikto tyrimo ir tyrimo veiksmų apibūdinimas terorizavimu, o Pareiškėjų įvardijimas teroristais, teroristų vadu ar teroristų gauja, sietinas su subjektyviu, hiperbolizuotu situacijos vertinimu. Šiuo atveju iš Publikacijos 1 turinio ir konteksto suprantama, jog Pareiškėjai nėra tiesiogiai kaltinami terorizmo, kaip Baudžiamajame kodekse apibrėžto nusikaltimo, darymu, o perkeltine prasme teigiama, kad atlikdami patikrinimą Pareiškėjai persekioja viešosios informacijos rengėją (skleidėją) ir jo darbuotojus, t. y. tiesioginių Pareiškėjų funkcijų vykdymas perkeltine prasme apibūdinamas terorizavimu. Atkreiptinas dėmesys, jog visuomenės informavimo priemonėse, siekiant vaizdingiau, įdomiau perduoti informaciją, gali būti panaudotos literatūrinės išraiškos priemonės. Žurnalistų teisė skleisti informaciją apima ir tam tikro laipsnio faktų perdėjimą, t. y. hiperbolizavimą, todėl asmens teisių negalima suabsoliutinti ir dėl menkiausio informacijos netikslumo laikyti jas esant pažeistas. Tais atvejais, kai informacija yra pateikta panaudojant literatūrines vaizdingumo priemones, paskelbta feljetonų, šaržų forma, reikia atsižvelgti į tai, ar atitinka tikrovę žinios, sudarančios informacijos esmę, ar jos nėra iškreiptos (*LAT 2001-11-14 nutartis byloje Nr. 3K-3-1128*). Naujienos visuomenei dažnai perteikiamos hiperbolizuotai ir ironiškai. EŽTT praktikoje nurodyta, kad Konvencijos 10 straipsnis saugo ne tik teisę gauti ir skleisti informaciją, mintis ir idėjas, bet taip pat ir raiškos būdą (formas), kuriomis šios mintys ir idėjos yra reiškiamos (*EŽTT 1991-05-23 sprendimas byloje Oberschlick prieš Austriją, Nr. 15974/90*). Viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) turi teisę nuspręsti, kokį metodą (būdą) naudoti informuojant visuomenę (*EŽTT 1994-09-23 sprendimas byloje Jersild prieš Daniją, Nr. 15890/89*). Šiuo atveju iš Publikacijos 1 visumos vienareikšmiškai suprantama, jog terorizavimu ar buvimu teroristais, teroristų gauja vaizdžiai, hiperbolizuotai apibūdinamas atliktas tyrimas ir tyrimo veiksmai, kuriuos atliko Pareiškėjai. Atsižvelgiant į tai, kad tyrimas viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) atžvilgiu iš tiesų buvo atliekamas, šis tyrimas buvo susijęs su vyresnio amžiaus darbuotojais, laikytina, jog ginčo nuomonėms egzistavo faktinis pagrindas.

Pažymėtina, kad ginčo nuomonių raiškai pasirinkta itin griežta leksika, vis dėlto, kaip nustatyta, nuomonės turi faktinį pagrindą, nors ir perteiktą subjektyvia forma, taip pat nuomonės yra reiškiamos apie viešuosius asmenis, vykdančius viešojo administravimo funkcijas, todėl Pareiškėjai turi toleruoti griežtesnę bei aštresnę jų veiksmų kritiką. Įvertinus šias aplinkybes konstatuojama, jog Teiginiuose 1, 2, 12 paskelbtos nuomonės turi faktinį pagrindą, yra reiškiamos sąžiningai ir etiškai, neperžengiant nuomonės raiškai keliamų reikalavimų.

Atkreiptinas dėmesys, kad ir Teiginys 16 „(*duomenys neskelbtini*)“ skirtas hiperbolizuotam, vaizdžiam palyginimui, nesusiejant su neteisėta veikla. Sutiktina, jog nuomonė turi neigiamą atspalvį ir iš esmės skirta asmeninei neigiamai emocijai pareikšti, tačiau vien nepalankios nuomonės apie viešąjį asmenį pareiškimas nesudaro pakankamo pagrindo nustatyti jo garbės ir orumo pažeidimą. Šiuo atveju bendrai vertinant Publikacijos 1 turinį ir kontekstą darytina išvada, kad panaudojant meninės saviraiškos priemones kritiškai vertinama (*duomenys neskelbtini*) ir Pareiškėjų veikla, vaizdžiai palyginant su mafija. Kaip minėta aukščiau, visuomenės informavimo

priemonei negali būti priekaištaujama dėl siekio informaciją pateikti vaizdingiau, žurnalistų saviraiškos laisvė gali apimti tam tikrą perdėjimą bei hiperbolizavimą, o viešasis asmuo turi susitaikyti netgi su agresyvia, atakuojančia kritika (*LAT 2006-10-11 nutartis byloje Nr. 3K-3-507/2006*). Nagrinėjamu atveju ginčo teiginyje tebeplėtojama kritiška nuomonė apie atliekamą patikrinimą, kurioje vartojamas vaizdingas, nors ir kritiškas, palyginimas. Atsižvelgiant į tai, kad nuomonei apie patikrinimą egzistuoja faktinis pagrindas, tokia nuomonė reiškiamą apie viešuosius asmenis, konstatuojama, jog skelbiant Teiginį 16 nuomonės raiškos ribos peržengtos nebuvo.

Pasisakant dėl teiginių, kuriais, anot Pareiškėjų, tyčiojamosi iš Pareiškėjo D. Č. pavardės (Teiginiai 3 „*(duomenys neskelbtini)*“, 10 „*(duomenys neskelbtini)*“), tikslinga pažymėti, jog Pareiškėjo D. Č. pavardei Publikacijoje 1 iš tiesų suteiktas išskirtinis dėmesys. Kaip matyti iš Teiginio 3, Publikacijos 1 autoriui telefonu bendraujant su Pareiškėju jo pavardė pasigirdo atskirais skiemėmis – „*(duomenys neskelbtini)*“. Šiuo atveju Publikacijoje 1 siekiama ne pasišaipyti ar pasityčioti iš Pareiškėjo pavardės, tačiau pabrėžti visuomenei situacijos dvilypumą, kuomet Pareiškėjo pavardė turi asociaciją su žodžiu „*(duomenys neskelbtini)*“, o Pareiškėjo einamos pareigos yra valstybės tarnautojo. Taigi Publikacijoje 1 vaizdžiai akcentuojama valstybės tarnybos esmė, primenama, jog valstybės institucijos išlaikomos iš valstybės biudžeto, o valstybės tarnautojai nėra privilegijuoto luomo. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjo pavardė nėra kaip nors dirbtinai iškraipoma, jai nėra suteikiama neigiama prasmė ar pan., o ginčo teiginiuose patikslinama, jog ji skamba kaip „*(duomenys neskelbtini)*“. Atsižvelgiant į tai, jog Publikacijoje 1 nesama kryptingo tikslo tyčiotis iš Pareiškėjo pavardės, ginčo teiginiuose akcentuojamas pavardės skambesys („*(duomenys neskelbtini)*“) ir jo palyginimas su Pareiškėjo buvimu „klerku“, „liaudies tarnu“, nėra pagrindo konstatuoti, kad paskelbiant Teiginius 3, 9, 10 buvo siekiama paniekinti ar sumenkinti Pareiškėją, pažeminti jo garbę ir orumą.

Vertinant Teiginius 4 ir 5 („*(duomenys neskelbtini)*“, „*(duomenys neskelbtini)*“) svarbu atkreipti dėmesį, kad jie nėra nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nukreipti į Pareiškėjus ar (*duomenys neskelbtini*). Pažymėtina, jog LAT yra išaiškinęs, kad faktui, jog informacija yra apie pareiškėją, nustatyti reikšminga, ar pareiškėjas iš paskleistų žinių supranta, kad šios žinios liečia jo asmenį ir tuo pagrindu suvokia apie savo subjektyvių teisių pažeidimą ir ar kiti asmenys iš paskleistų žinių supranta, jog paskleistos žinios yra apie pareiškėjo asmenį. Tokių asmenų, suprantančių, kad žinios yra apie pareiškėją, skaičius nėra svarbus, svarbu, kad subjektas, sužinojęs žinią, be pašalinio poveikio suvokia, jog paskleistoje žinioje nurodyti faktai yra apie pareiškėją (*LAT 2002-01-30 nutartis byloje Nr. 3K-3-189/2002*). EŽTT taip pat yra nurodęs, kad vienas esminių reikalavimų, susijusių su difamacija, yra tas, kad ji turi būti nukreipta į konkretų asmenį; turi egzistuoti objektyvus ryšys tarp ginčijamo teiginio ir asmens, pateikusių skundą dėl difamacijos; vien tik asmeninis spėjimas ar subjektyvus suvokimas apie publikacijos difamacinį pobūdį nėra pakankamas, nustatant, ar asmuo buvo paveiktas rašinio – turi egzistuoti dar kažkas, kas atitinkamos informacijos gavėją priverstų suprasti, kad teiginys „metė šešėlį“ ant asmens, besiskundžiančio dėl difamacijos, ar kad kritika buvo nukreipta prieš jį (*EŽTT 2007-07-31 sprendimas byloje Dyuldin ir Kislov prieš Rusiją, Nr. 25968/02*). Nagrinėjamu atveju Teiginiais 4 ir 5 nereiškiamą jokia kritika Pareiškėjams, jie niekaip iš ginčo teiginių nėra identifikuojami. Pažymėtina, jog Teiginiu 4 reiškiamas bendras Publikacijos 1 autoriaus požiūris, pamąstymas apie sąjūdžio padarinius, asmenų savybes, tokių pamąstymų nesusiejant nei su Pareiškėjais, nei su

(*duomenys neskelbtini*). Taip pat Teiginiu 5 tiesiogiai reiškiamą kritiką (*duomenys neskelbtini*), detalizuojamos jo veiklos ypatybės ir būdo savybės, o Pareiškėjai apskritai neminimi, jiems nereiškiamą jokia kritika, teiginiu skelbiama nuomonė niekaip negali būti susieta su Pareiškėjais. Įvertinus šias aplinkybes daroma išvada, kad Teiginiai 4 ir 5 yra ne apie Pareiškėjus. Nenustačius fakto, jog ginčo informacija yra apie Pareiškėjus, kaip būtinojo faktų sudėties elemento, Pareiškėjų garbės ir orumo pažeidimas aptariamų teiginių atžvilgiu negali būti nustatytas. Kiti argumentai dėl Teiginių 4 ir 5 nenagrinėtini, nes yra išvestiniai ir teisiškai reikšmingi tik tuomet, kai paskleista informacija yra apie Pareiškėją.

Atkreiptinas dėmesys, kad Teiginiu 6 „(*duomenys neskelbtini*)“ taip pat Pareiškėjams ar bendrai (*duomenys neskelbtini*) kritika nėra reiškiamą, o tik užduodamas klausimas, ar buvo pradėtas patikrinimas dėl nurodomų aplinkybių. T. y. aptariamam teiginiu neskelbiama, jog Pareiškėjai turėjo atlikti tyrimą ir jo neatlikti, ar kad tyrimą atliko netinkamai. Teiginiu 6 taip pat nesuponuojama, kad Pareiškėjai ar (*duomenys neskelbtini*) elgėsi netinkamai, aplaidžiai ar turėdami imtis veiksmų jų nesiėmė. Šiuo atveju užduotas klausimas Pareiškėjų atžvilgiu yra neutralus, juo nereiškiamą jokia kritika, o klausimo pobūdis tiesiogiai susijęs su vykdoma veikla. Taigi atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes nesama pagrindo konstatuoti, kad Teiginyje 6 užduodant neutralų klausimą buvo peržengtos nuomonės raiškos ribos.

Vertinant ar ginčo teiginiai apie tuščius kabinetus (*duomenys neskelbtini*) patalpose (Teiginiai 7 „(*duomenys neskelbtini*)“, 8 „(*duomenys neskelbtini*)“, 13 „(*duomenys neskelbtini*)“, 14 „(*duomenys neskelbtini*)“) turi faktinį pagrindą ir yra reiškiami sąžiningai bei etiškai, pažymėtina, jog Pareiškėjai neneigia, kad darbas (*duomenys neskelbtini*) vyksta mišriu būdu – dalis darbuotojų dirba (*duomenys neskelbtini*) patalpose, o kita dalis dirba nuotoliniu būdu. Apie tai, jog darbuotojai (*duomenys neskelbtini*) dirba mišriu būdu akcentuota ir Publikacijoje 1. Taigi darbuotojams dirbant nuotoliniu būdu jų kabinetai (*duomenys neskelbtini*) patalpose lieka tušti. Todėl nors ginčo teiginiai pateikti hiperbolizuota forma („(*duomenys neskelbtini*)“, „(*duomenys neskelbtini*)“), visgi nuomonės apie tuščias patalpas ir tuščius kabinetus bei tai, kad darbuotojai tiesiogiai į darbą nevaikšto, turi objektyviai egzistuojantį faktinį pagrindą.

Kartu pažymėtina, jog tokiomis faktinį pagrindą turinčiomis nuomonėmis keliami visuomenei aktualūs klausimai, pristatomi galimi viešųjų asmenų veiklos organizavimo trūkumai ir tinkamas biudžeto lėšų panaudojimas. Kaip svarstoma Teiginyje 14, jei darbuotojai (*duomenys neskelbtini*) patalpomis darbui nesinaudoja, tuomet ar tikrai šia institucijai reikalingos tokio dydžio patalpos, kurių išlaikymas yra padengiamas valstybės biudžeto lėšomis. Taip pat keliamas klausimas ir dėl tinkamo gyventojų aptarnavimo („(*duomenys neskelbtini*)“), jei atvykus į (*duomenys neskelbtini*) patalpas ne visada galima rasti atitinkamus darbuotojus. Šie klausimai vienareikšmiškai yra visuomeniškai reikšmingi, susiję tiek su tinkamu viešojo administravimo funkcijų atlikimu, tiek su racionalių biudžeto lėšų panaudojimu. Atkreiptinas dėmesys, jog keliant ginčo nuomonėse pristatomus klausimus siekiama pozityvaus tikslo – iškelti galimus viešųjų asmenų veiklos trūkumus ir siekti juos pašalinti. Taigi atsižvelgiant į tai, kad ginčo nuomonės turi objektyviai egzistuojantį faktinį pagrindą, yra reiškiamos sąžiningai ir etiškai, apie viešuosius asmenis viešąjį interesą tenkinančiais klausimais, konstatuojama, jog Teiginiuose 7, 8, 13, 14 skelbiamos nuomonės suderinamos su VII 2 straipsnio 31 dalyje keliamais reikalavimais ir yra pareikštos neperžengiant nuomonės raiškai keliamų reikalavimų.

Sprendžiant dėl Teiginyje 11 „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos nuomonės atitikties VII reikalavimams atkreiptinas dėmesys, jog joje aiškiai ir nedviprasmiškai kritika priskiriama išskirtiems asmenims – Pareiškėjams R. R., J. V., N. J. ir D. P. Teiginyje detalizuojama, kad tuometinė premjerė turėtų atkreipti dėmesį būtent į šias pavardes, ieškodama daugiau lėšų šalies gynybai. Struktūriškai ir nuosekliai vertinant Teiginį 11 matyti, jog būtent Pareiškėjais siūloma atsikratyti, apibūdinant juos (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini) ir (duomenys neskelbtini). Šiuo atveju tokie apibūdinimai reiškia asmenis, kurie nedirba, gyvena kitų darbu, kitų sąskaita, išnaudotojai. Taip pat tariamai siekiant tokio paties apibūdinimo rusišku terminu „(duomenys neskelbtini)“ tikslingai pakeista viena raidė tam, kad žodis įgautų niekinančio pobūdžio prasmę. Pažymėtina, kad šitokio pobūdžio nuomonei nesama jokio faktinio pagrindo – neegzistuoja faktinės aplinkybės, leidžiančios teigti, jog Pareiškėjai neatlieka savo darbo, už kurį gauna atlygį ar juo labiau turėtų pagrindą būti apibūdinami niekinančiu žodžiu „(duomenys neskelbtini)“. Jokios panašios aplinkybės neatskleistos ir Publikacijoje 1. Nagrinėjamu atveju Publikacijos 1 autorius iš esmės reiškia pyktį ir nepasitenkinimą viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) atžvilgiu atliekamu tyrimu, o Teiginyje 11 paskelbti apibūdinimai yra objektyviais duomenimis neparemtos emocijos išraiška. Minėti apibūdinimai yra vienareikšmiškai neigiamo, menkinančio pobūdžio. Nors nuomonė pareikšta apie viešuosius asmenis, vis dėlto jos tikslas yra ne informuoti visuomenę apie tikrus ar galimus jų veiklos trūkumus, o išreikšti pyktį, sumenkinti Pareiškėjus. Tokia faktinio pagrindo neturinti nuomonė yra pareikšta nesąžiningai ir neetiškai. Nustačius šias aplinkybes konstatuojama, jog paskelbdamas Teiginį 11 viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) peržengė nuomonės raiškos ribas ir pripažįstamas pažeidusiu VII 2 straipsnio 31 dalies nuostatas.

Pažymėtina, kad ir Teiginyje 15 „(duomenys neskelbtini)“ Pareiškėjai apibūdinami niekinančiu žodžiu „(duomenys neskelbtini)“, kurio reikšmė sietina su žmogumi, sergančiu sunkiausios formos silpnaprotyste, silpnapročiu, visišku kvailiu. Šiuo atveju aptariamas žodis pavartotas ne perkeltine prasme ar hiperbolizuojant, o aiškiai turint tikslą paniekinti ir pažeminti Pareiškėjus. Atkreiptinas dėmesys, jog Teiginyje 15 pabrėžiama, kad Pareiškėjams nepavyko išaiškinti viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) pozicijos, visgi vien tai, jog Pareiškėjų atliekami tyrimo veiksmai ar užduodami klausimai nesutapo su viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) pozicija, nėra pagrindas nuomonei apie Pareiškėjų protinių gebėjimų neturėjimą. Pažymėtina, kad žodis „(duomenys neskelbtini)“ vienareikšmiškai turi niekinančią prasmę ir tokio žodžio žeminančio pobūdžio įrodinėti nereikia. Šiuo atveju konstatuotina, jog Teiginyje 15 skelbiama nuomonė neturi jokio faktinio pagrindo, yra pareikšta turint tikslą sumenkinti Pareiškėjus, išreikšti nepasitenkinimą dėl nepritarimo viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) pozicijai, tokia nuomonė, nors ir skirta viešiesiems asmenims, yra niekinančio pobūdžio ir laikytina paskelbta nesąžiningai ir neetiškai. Atsižvelgiant į tai viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), paskleidęs Teiginį 15, laikomas pažeidusiu VII 2 straipsnio 31 dalies nuostatas, nustatančias nuomonės raiškos ribas.

1.2. Dėl Publikacijoje 2 „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos

Prieš vertinant Publikacijoje 2 paskelbtus teiginius visų pirma būtina nustatyti, ar juose skelbiamos žinios, ar nuomonės. Pažymėtina, kad šiuo atveju Teiginiuose 17 ir 18 Publikacijos 2 autorius pateikia savo subjektyvų situacijos dėl mišraus darbo vertinimą bei asmeninį kreipimąsi į Pareiškėjus. Taip pat šiuose teiginiuose dominuoja vertinamojo pobūdžio, perkeltine prasme pavartoti apibūdinimai, kuriems negali būti pritaikytas tiesos kriterijus. Kartu tiesos kriterijus negali būti pritaikytas tiesioginiam kreipimuisi į Pareiškėjus. Dėl šių aplinkybių konstatuojama, kad Publikacijose 2 paskleistuose Teiginiuose 17 ir 18 skelbiamos nuomonės.

Nustatant ar Teiginyje 17 „(duomenys neskelbtini)“ reiškiamą nuomonę atitinka VII reikalavimus pažymėtina, jog joje perkeltine prasme (*duomenys neskelbtini*) apibūdinama „(duomenys neskelbtini)“, o iš namų nuotoliniu būdu dirbantys darbuotojai „(duomenys neskelbtini)“. Atkreiptinas dėmesys, kad žodžių junginys „(duomenys neskelbtini)“ dažniausiai skirtas apibūdinti abejotina veikla užsiimančią, prastai organizuotą įmonę ar įstaigą. Taip pat žodžiu „(duomenys neskelbtini)“ apibūdinamas be pateisinamos priežasties į darbą neatvykęs darbuotojas. Kaip matyti iš Publikacijos 2 turinio ir kartu skelbiamo vaizdo įrašo, šie apibūdinimai pavartoti siekiant kritiškai įvertinti (*duomenys neskelbtini*) taikomą mišraus darbo tvarką, kuomet dalis darbuotojų dirba iš namų nuotoliniu būdu. Vaizdo įrašė Pareiškėjas D. Č. paaiškino, kad (*duomenys neskelbtini*) darbuotojai pasirinktas dvi darbo dienas per savaitę dirba (*duomenys neskelbtini*) patalpose, o kitas dienas iš ten, kur jiems patogiu. Pareiškėjas įrašė taip pat patikino, jog ir dirbdami nuotoliu darbuotojai savo funkcijas atlieka. Visgi išreikšdamas abejones dėl tokio darbo organizavimo būdo, kuomet asmeniui, apsilankius (*duomenys neskelbtini*) patalpose ne visada pavyks rasti reikiamus darbuotojus, bei abejodamas dėl tokiu būdu dirbančių darbuotojų kontrolės, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) vaizdžiai ir hiperbolizuotai apibūdino (*duomenys neskelbtini*) „(duomenys neskelbtini)“, o jos darbuotojus, neatvykusius dirbti į (*duomenys neskelbtini*) patalpas, „(duomenys neskelbtini)“. Įvertinus visos Publikacijos 2 ir joje skelbiamo įrašo turinį galima daryti išvadą, jog pademonstravus daug tuščių kabinetų (*duomenys neskelbtini*) patalpose bei Pareiškėjui patikinus, kad dalis darbuotojų dirba nuotoliniu būdu, nuomonei apie darbuotojus, dirbančius sėdint namuose ant minkštasuolių ir neatvykusius į darbą (*duomenys neskelbtini*) patalpose, egzistuoja objektyvus faktinis pagrindas.

Pažymėtina, jog nors nuomonė pareikšta kritiška forma, sudarant įspūdį, kad (*duomenys neskelbtini*) darbuotojai dirbdami iš namų neatlieka savo funkcijų, visgi tokia nuomone siekiama pozityvaus tikslo – pristatyti visuomenei (*duomenys neskelbtini*) darbo organizavimo tvarką, kai darbuotojams, kuriems atlyginimas mokamas iš valstybės biudžeto, galimai nenustatyta pakankama darbo kontrolė, sudėtinga įvertinti, ar darbuotojai darbo laiką išnaudoja darbo funkcijoms atlikti. Tokia informacija pagrįstai ir teisėtai domina visuomenę. Šiuo atveju Teiginyje 17 pristatomi galimi viešųjų asmenų darbo trūkumai ir siekiama juos pašalinti, todėl laikytina, kad tokia faktinį pagrindą turinti nuomonė pareikšta sąžiningai ir etišškai, nepažeidžiant nuomonės raiškai keliamų reikalavimų.

Vertinant Teiginio 18 „(duomenys neskelbtini)“ atitiktį VII reikalavimams pažymėtina, jog pirmoji teiginio dalis skirta kritiškam (*duomenys neskelbtini*) veiklos vertinimui, siekiui paraginti Pareiškėjus būti supratingesniais, tačiau likusioji teiginio dalis nukreipta tiesiogiai į Pareiškėją D. P.. Atkreiptinas dėmesys, jog teiginio dalyje „(duomenys neskelbtini)“ aiškiai išskiriant Pareiškėją D. P. dėl jo pavardės rusiškos kilmės į jį kreipiamasi rusų kalba, tarsi Pareiškėjas nemokėtų

valstybinės lietuvių kalbos („*duomenys neskelbtini*“), bei vartojama necenzūrinė leksika, Pareiškėjas apibūdinamas veltėdžiu, gyvenančiu kitų sąskaita. Pažymėtina, kad dėl žodžių junginio „*duomenys neskelbtini*“ V. T. Publikacijoje 4 skelbiame vaizdo įrašė aiškino, jog tokia kalba yra leistina, plačiai vartojama viešojoje erdvėje ir neva nėra įžeidi. Sutiktina, jog tiek Valstybinė kalbos inspekcija, tiek Valstybinė lietuvių kalbos komisija yra nurodžiusios, kad Ukrainos karių Rusijos kariniam laivui pasakyta frazė „Ruskij vojenyj korabl, idi nachui“ gali būti vartojama viešojoje erdvėje, kai ja reiškiamas pilietinė pozicija bei kai ši frazė nukreipta prieš Rusijos agresiją. Visgi nagrinėjamu atveju negali būti prisidengiama šių institucijų pozicija, kadangi Teiginiu 18 nereiškiama jokia pilietinė pozicija karo agresorės atžvilgiu. Pažymėtina, jog Teiginiu 18 išimtinai dėl Pareiškėjo D. P. pavardės kilmės rusų kalba pateikiamas necenzūrinis kreipinys, kuris ne tik nevertotinas, tačiau šiame kontekste skirtas paniekinti ir sumenkinti Pareiškėją, išreikšti panieką jam. O kartu pavartotas apibūdinimas „*duomenys neskelbtini*“ taip pat skirtas neigiamai charakterizuoti Pareiškėją D. P., pristatyti jį kaip dykaduonį, gyvenantį kitų sąskaita. Įvertinus visą sakinio konstrukciją akivaizdu, kad nevertotina leksika išreikštas nurodymas eiti paskui rusų laivą bei Pareiškėjo apibūdinimas dykaduoniu yra įžeidžiantys, žeminantys asmens garbę ir orumą. Nagrinėjamu atveju, nepaisant subjektyvaus paskleistos informacijos pobūdžio, ginčo informacija yra nesuderinama su normine leksika. Vartojamos kalbinės išraiškos priemonės turi niekinantį stilistinį atspalvį, todėl yra neetiškos, galinčios įžeisti bet kurią asmenį, kuris yra jomis apibūdinamas ir kuriam jos yra priskiriamos. Toks informacijos pateikimo būdas nėra suderinamas su saviraiškos laisve ir teise skleisti nuomonę, kadangi vienas iš nuomonei keliamų reikalavimų yra etiškas jos reiškinys. Nekvestionuojama teisė viešai skleisti informaciją, taip pat ir savo subjektyvų požiūrį į konkrečius asmenis, tačiau šiuo atveju pavartoti pasakymai prilygintini viešam tyčiojimuisi iš Pareiškėjo D. P., paskelbti turint tikslą paniekinti, įžeisti Pareiškėją.

Remiantis tuo, kas išdėstyta bei įvertinus faktą, kad ginčijama nuomonė neturi jokio faktinio pagrindo, yra reiškiamas nesąžiningai, neetiškai, turint vienintelį tikslą – pasišaipyti iš Pareiškėjo D. P. ir jį pažeminti, konstatuojama, jog paskelbiant ginčo teiginį buvo peržengtos ne tik nuomonės reiškinio ribos (VII 2 straipsnio 31 dalis), bet ir pažeminta Pareiškėjo D. P. garbė ir orumas (VII 19 straipsnio 2 dalis).

1.3. Dėl Publikacijoje 3 „*duomenys neskelbtini*“ paskelbtos informacijos

Sprendžiant dėl Publikacijoje 3 skelbiamų Teiginių 19, 20, 21 priskyrimo žinioms ir nuomonėms, atsižvelgtina į tai, kad Teiginyje 19 pristatomi konkretūs, konstatuojamojo pobūdžio faktai (kad Pareiškėjai nufilmavo registracijos žurnalo lapus), jie skelbiami be abejonių ir svarstymų, tokiam teiginiui gali būti pritaikytas tiesos kriterijus, todėl konstatuojama, jog šiame teiginyje skelbiama žinia. Taip pat Teiginyje 21 informuojama apie konkrečias faktines aplinkybes (rastus tuščius kabinetus), šios aplinkybės pristatytos kategoriškai, be abejonių ar svarstymų, taigi šiame teiginyje taip pat skelbiama žinia. Priešingai Teiginyje 20 skelbiamas subjektyvus Publikacijos 3 autoriaus situacijos vertinimas, emocinė būsena, svarstymai dėl Pareiškėjų elgesio padarinių bei asmeninis suvokimas. Šiame teiginyje pateikti emociingi, vertinamojo pobūdžio apibūdinimai, kuriems nėra galimybės pritaikyti tiesos kriterijaus, taigi konstatuojama, kad Teiginyje 20 skelbiama nuomonė.

Vertinant Teiginio 19 „(duomenys neskelbtini)“ atitiktį tikrovei pažymėtina, jog Pareiškėjai Skunde neginčija fakto, kad atliko patikrinimo veiksmus ir filmavo ar kitokiu būdu fiksavo viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) registracijos žurnalo turinį. Dėl tokių veiksmų Publikacijos 3 autorius iš tiesų nuvyko į (duomenys neskelbtini) bei manydamas, jog tokie veiksmai neteisėti, reikalavo tyrimo Pareiškėjų atžvilgiu. Tad šiuo atveju nėra pagrindo spręsti dėl teiginio neatitikties tikrovei. Nenustačius fakto, kad skelbiama žinia neatitinka tikrovės, kaip būtinojo faktų sudėties elemento, Pareiškėjų garbės ir orumo pažeidimas Teiginio 19 atžvilgiu negali būti nustatytas.

Atkreiptinas dėmesys, jog Teiginyje 20 „(duomenys neskelbtini)“ iš esmės pateikiama emocinė išraiška į Pareiškėjų neginčijamą faktą, kad atliekant patikrinimo veiksmus buvo užfiksuoti viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) registracijos žurnalo duomenys. Atsižvelgiant į tai, jog viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) geriausiai žino, kas minėtame žurnale užfiksuota, neabejotina, kad nuogastavimai dėl tokios informacijos turinio sužinojimo turi faktinį pagrindą. Pabrėžtina, jog ginčo teiginyje nesvarstoma, kad Pareiškėjai galėjo ar atliko kokius nors neteisėtus veiksmus su gautais duomenimis, tačiau reiškiamą emocinę būseną dėl tokių duomenų platesnio sužinojimo, kuri šiuo atveju Pareiškėjų atžvilgiu yra neutrali. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, egzistuojantį nuomonės faktinį pagrindą bei raiškos neutralumą, konstatuojama, jog paskelbiant Teiginį 20 VII nuomonei keliami reikalavimai pažeisti nebuvo.

Pasisakant dėl Teiginio 21 „(duomenys neskelbtini)“ atitikties tikrovei svarbu atkreipti dėmesį, jog Pareiškėjai Skunde nurodė, kad iš vaizdo įrašo matyti, jog darbo kabinetai nebuvo tušti, darbo vietose dirbo (duomenys neskelbtini) specialistė D. K., (duomenys neskelbtini) R. G., taip pat kituose kabinetuose dirbo ir daugiau darbuotojų, kurie nepatalpinti vaizdo įrašė. Vis dėlto nustatant ar teiginys atitinka tikrovę reikšminga laikytina aplinkybė, kad, kaip buvo skelbta kitose skundžiamose publikacijose bei aptarta šiame sprendime, darbas (duomenys neskelbtini) organizuojamas mišriu būdu ir dalis darbuotojų dirba nuotoliniu būdu ne (duomenys neskelbtini) patalpose. Taigi neabejotina, jog dalis kabinetų iš tiesų atvykus Publikacijos 3 autoriui buvo tušti. Nors Skunde ir teigiama, kad filmavimo metu dalis darbuotojų dirbo kabinetuose, tačiau tai nepaneigia fakto, jog kita dalis darbuotojų dirbo nuotoliu ir jų (duomenys neskelbtini) patalpose nebuvo. Taigi nesama pagrindo konstatuoti, kad teiginys neatitinka tikrovės. Nenustačius Teiginio 21 neatitikties tikrovei, Pareiškėjų garbės ir orumo pažeidimas šio teiginio atžvilgiu negali būti konstatuotas.

1.4. Dėl Publikacijoje 4 „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos

Išanalizavus Publikacijoje 4 skelbiamus Teiginius 22, 23, 24, 25 matyti, jog juose reiškiamas asmeninis, subjektyvus Publikacijos 4 autoriaus situacijos ir konkrečių faktų suvokimas bei vertinimas. Nors dalis teiginiuose skelbiamos informacijos pateikta konstatuojamąja forma, visgi pateikti vertinamojo pobūdžio apibūdinimai, palyginimai „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ sudaro pagrindą spręsti, kad pristatydamas tam tikrus faktus viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) pateikia subjektyvų tų faktų vertinimą. Taip pat Teiginyje 25 viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) perteikia savo įsitikinimą bei numanymą dėl Pareiškėjų veiklos vertinimo. Atsižvelgiant į šias aplinkybes konstatuojama, jog Teiginiuose 22, 23, 24, 25 skelbiamos nuomonės.

Pažymėtina, kad Teiginyje 22 „(duomenys neskelbtini)“ dar kartą reiškiamą kritiką (duomenys neskelbtini) taikomam mišriam darbo organizavimo būdui, kai darbuotojai dirba ne (duomenys neskelbtini) patalpose, o nuotoliniu būdu. Šiuo atveju perkeltine prasme darbas iš namų įvardintas ilsėjimusi namuose, tokiu būdu netiesiogiai informuojant visuomenę apie apsinkintą galimybę kontroliuoti, ar darbuotojai, dirbdami nuotoliniu būdu, atlieka darbo funkcijas ir pagrįstai už tai gauna atlygį iš valstybės biudžeto. Kaip minėta aukščiau, tokia nuomonė ne tik turi faktinį pagrindą, bet ir yra reiškiamą visuomeniškai reikšmingu klausimu, apie viešuosius asmenis, todėl laikytina skleidžiama sąžiningai ir etiškai, nepažeidžiant nuomonės raiškai keliamų reikalavimų.

Vertinant, ar Teiginiuose 23 „(duomenys neskelbtini)“ ir 24 „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos nuomonės apie Pareiškėjų elgesio pavadinimą (duomenys neskelbtini), o jų pačių palyginimą su (duomenys neskelbtini) turi faktinį pagrindą bei yra reiškiamos sąžiningai ir etiškai, pirmiausia būtina atsižvelgti į Publikacijos 4 turinį bei kontekstą. Šiuo atveju (duomenys neskelbtini) elgesiu įvardintas patikrinimo metu atliktas viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) registracijos žurnalo turinio užfiksavimas, o Pareiškėjai palyginti su (duomenys neskelbtini) dėl viešosios informacijos dokumentų tikrinimo, tariamai be sutikimo. Pažymėtina, jog žurnalistų etikos inspektorius nevertina Pareiškėjų elgesio teisėtumo bei suderinamumo su įstatymų reikalavimais, tačiau atkreipia dėmesį, kad viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) veikla pasižymi tam tikra specifika, VII jam garantuojamos atitinkamos teisės, viena iš kurių yra teisė išlaikyti šaltinio paslaptį. Taigi šiuo atveju Pareiškėjams atliekant patikrinimą galimai užfiksavus viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) šaltinius ir neįvertinus tokios informacijos svarbos viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) veiklai, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) galėjo atitinkamai įvertinti Pareiškėjų elgesį ir perteikti jį griežtesne, kritiškesne forma. Neabejotina, jog tokie palyginimai turi neigiamą konotaciją, suponuoja neigiamas savybes, vis dėlto viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) garantuojama teisė iškelti galimus viešųjų asmenų veiklos trūkumus ir siekti juos pašalinti. Pareiškėjai, būdami *ex officio* viešaisiais asmenimis, turi susitaikyti, kad jų veikla bus vertinama ne tik palankiai, taip pat turi toleruoti aštrią, atakuojančią kritiką, kuri privataus asmens atžvilgiu galėtų būti laikoma žeminančia garbę ir orumą. Nagrinėjamu atveju nors ginčo nuomonės pateiktos itin kritiška forma, tačiau turi tam tikrą, subjektyviai suvoktą faktinį pagrindą yra reiškiamos apie viešuosius asmenis, turint pozityvų tikslą – iškelti galimus viešųjų asmenų veiklos trūkumus, todėl pripažintinos pareikštomis sąžiningai, neperžengiant nuomonės raiškai keliamų reikalavimų.

Skunde taip pat teigiama, kad Teiginyje 25 „(duomenys neskelbtini)“ skelbiama apie tai, kad Pareiškėjai įvykdė nusikalstamą veiką, tarpininkauja banditams, o tokia informacija žemina Pareiškėjų garbę ir orumą. Šiuo atveju sprendžiant ar tokia viešosios informacijos subjektyvi išvada turi faktinį pagrindą atkreiptinas dėmesys, kad EŽTT savo praktikoje yra nurodęs, jog tvirtinimai (kaltinimai) spaudoje negali būti lygiaverčiai prilyginami kaltinimams baudžiamajame procese (*EŽTT sprendimai bylose 2011-04-19 Kasabova prieš Bulgariją, Nr. 22385/03; 2008-07-28 Flux prieš Moldovą, Nr. 22824/04*). Pažymėtina ir tai, kad vadovaujantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika, žurnalistas nėra teisininkas ir jam netenka pareiga pateikti teisiškai motyvuotą situacijos analizę, todėl neturi būti vertinama, ar jis tinkamai teisiškai identifikavo susiformavusią situaciją (*LVAT 2014-04-22 nutartis administracinėje byloje Nr. A822-104/2014*). Pažymėtina, jog Publikacijoje 4 viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas)

hiperbolizuotai įvertino jo atžvilgiu atliktų patikrinimo veiksmų pavojingumą, atsižvelgė į tai, kad Pareiškėjų užfiksuotuose dokumentuose galėjo būti viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) informacijos šaltinių duomenų, kuriuos viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) turi pareigą saugoti ir neatskleisti. Taigi viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) apibūdino Pareiškėjų veiksmų ydingumą, galimą neįvertinimą, kokia informacija galėjo būti užfiksuota, ir perdėtai tokius veiksmus apibūdino nusikalstama veika, nesusiedamas šio apibūdinimo su konkrečiu nusikaltimu ar Baudžiamojo kodekso nuostata.

Nagrinėjamu atveju įvertinus tai, kad Pareiškėjai neginčija fakto, jog užfiksavo tam tikrus viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) dokumentus, kuriuose galėjo būti saugotinos informacijos, laikytina, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) turėjo tam tikrą faktinį pagrindą subjektyviai išvadai apie galimą tokių veiksmų neteisėtumą. Atsižvelgiant į tai, jog iš Publikacijos 4 turinio aiškiai suvokiama, kokius Pareiškėjų veiksmus viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) laiko nusikalstamais ir nesusieja jų su konkrečiu nusikaltimu, sprendžiama, kad tokiu teiginiu viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) siekė pabrėžti galimus Pareiškėjų, kaip viešųjų asmenų, veiklos trūkumus ir griežčiau juos įvertinti. Dėl šių aplinkybių konstatuojama, jog ginčo nuomonė pareikšta sąžiningai, nepažeidžiant nuomonės raiškai keliamų reikalavimų ir nepažeminant Pareiškėjų garbės ir orumo.

2. Dėl Pareiškėjo J. G. teisės į asmens duomenų apsaugą gynimo

Asmens duomenų tvarkymo pažeidimas pripažintinas tais atvejais, kai nustatomas faktas, kad tvarkyta informacija laikytina asmens duomenimis; faktas, kad tvarkyti pareiškėjo asmens duomenys; faktas, kad atlikti asmens duomenų tvarkymo veiksmai; faktas, kad asmens duomenys tvarkyti nesant asmens duomenų tvarkymo teisėtumą patvirtinančių sąlygų.

ADTAĮ 1 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad šis įstatymas taikomas kartu su Reglamentu (ES) 2016/679 ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais. Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkte numatyta, kad asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas); fizinis asmuo, kurio tapatybę galima nustatyti, yra asmuo, kurio tapatybę tiesiogiai arba netiesiogiai galima nustatyti, visų pirma pagal identifikatorių, kaip antai vardą ir pavardę, asmens identifikavimo numerį, buvimo vietos duomenis ir interneto identifikatorių arba pagal vieną ar kelis to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymius. Nagrinėjamu atveju Publikacijoje 4 skelbiama apie Pareiškėjo J. G. sveikatos būklę, teigiama, jog „(duomenys neskelbtini)“. Iš paskelbtos informacijos galima tiesiogiai identifikuoti Pareiškėją J. G., kadangi Publikacijoje 4 tiesiogiai nurodyta jo pavardė, darbovietė bei pareigos, taip pat aiškiai nurodoma, kad jis „pasiligojo“. Taigi atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjo tapatybė iš nurodytos informacijos gali būti tiesiogiai nustatyta, konstatuojama, jog Publikacijoje 4 paskelbta informacija apie Pareiškėjo J. G. sveikatos būklę laikytina Pareiškėjo asmens duomenimis Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkto prasme.

Asmens duomenų tvarkymas apima bet kokią automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenų rinkiniais atliekamą operaciją ar operacijų seką, kaip antai: rinkimą, įrašymą, rūšiavimą, sisteminimą, saugojimą, adaptavimą ar keitimą, išgavą, susipažinimą, naudojimą, atskleidimą persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip

pat sugretinimą ar sujungimą su kitais duomenimis, apribojimą, ištrynimą arba sunaikinimą (Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgiant į šias nuostatas konstatuojama, jog viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), kuris kartu laikytinas ir asmens duomenų valdytoju (tvarkytoju), sužinojęs ir Publikacijoje 4 paskelbdamas informaciją apie Pareiškėjo J. G. sveikatą, atliko asmens duomenų tvarkymo veiksmus.

ADTAI 7 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad žurnalistų etikos inspektorius stebi, kaip taikomas Reglamentas (ES) 2016/679, ADTAI ir užtikrina, kad šie teisės aktai būtų taikomi, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktikoje laikomasi nuostatos, jog asmens duomenų tvarkymu tik žurnalistikos tikslais laikoma tokia veikla, kurios vienintelis tikslas – atskleisti visuomenei informaciją, nuomones arba idėjas (*ESTT 2019-02-14 sprendimas byloje Nr. C-345/17*). Įvertinus tai, kad Pareiškėjo asmens duomenys buvo paskelbti visuomenės informavimo priemonėje konkrečioje publikacijoje, turint tikslą informuoti visuomenę, konstatuojama, jog Pareiškėjo J. G. asmens duomenys tvarkyti žurnalistikos tikslu.

Pažymėtina, kad asmens duomenų tvarkymui žurnalistikos tikslais ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais ADTAI bei Reglamentas (ES) 2016/679 taikytini ne visa apimtimi (ADTAI 7 straipsnio 2 dalis). Tiek VII, tiek ADTAI kartu su Reglamentu (ES) 2016/679 turi būti taikomi kartu, ieškant pusiausvyros tarp juose numatytų teisių.

Tvarkant asmens duomenis būtina laikytis Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnyje nustatytų pagrindinių su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų. Be to, tam, kad asmens duomenys būtų tvarkomi teisėtu, skaidriu ir sąžiningu būdu, asmens duomenų tvarkymo veiksmai turi atitikti bent vieną Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą duomenų teisėtumą patvirtinančią sąlygą.

Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) nepateikė paaiškinimų ir nenurodė, kokia teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga vadovavosi tvarkydamas Pareiškėjo J. G. asmens duomenis. Iš Skundo argumentų akivaizdu, kad Pareiškėjo asmens duomenys paskelbti be jo sutikimo, todėl jo asmens duomenų tvarkymas negali būti pateisinamas sutikimo pagrindu paremta teisėtumo sąlyga. Šiuo atveju vertinama, ar Pareiškėjo asmens duomenų tvarkymas gali būti suderinamas su Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga – tvarkyti duomenis buvo būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni, ypač kai duomenų subjektas yra vaikas.

Pažymėtina, jog viešasis interesas paprastai yra susijęs su klausimais, kurie daro poveikį visuomenei tokia apimtimi, kad ji gali teisėtai jais domėtis, kurie traukia jos dėmesį ar kurie reikšmingai jai rūpi, ypač tuo, kad jie daro poveikį gyventojų gerovei ar bendruomenės gyvenimui. Taip pat yra su klausimais, dėl kurių gali kilti didelių prieštaravimų, kurie yra susiję su svarbiu socialiniu klausimu ar problema, apie kurią visuomenė turėtų interesą būti informuota (*EŽTT 2017-06-27 sprendimas byloje Satakunnan Markkinapörssi Oy ir Satamedia Oy prieš Suomiją*). Šiuo atveju svarbu atkreipti dėmesį, kad Pareiškėjas J. G. yra viešasis asmuo, (*duomenys neskelbtini*). Publikacijoje 4 jo sveikatos būklė atskleista išimtinai siejant tai su jo pareigomis ir nebuvimu darbe, negalėjimu susitikti su viešosios informacijos rengėju (skleidėju). Atkreiptinas dėmesys, jog

visuomenė yra suinteresuota žinoti, dėl kokių priežasčių viešieji asmenys yra ne darbo vietoje ir neatlieka darbinių funkcijų. Be to, Publikacijoje 4 Pareiškėjo būklės apibūdinimas pateiktas proporcingai siekiamam tikslui – nurodyta tik tai, kad Pareiškėjas yra susirgęs, paaiškinant, kodėl nepavyko su juo susitikti darbo vietoje, tačiau nedetalizuota ir neatskleista jokia diagnozė ar liga. Nagrinėjamu atveju atsižvelgiant į Pareiškėjo J. G. einamas pareigas laikytina, jog visuomenės interesas žinoti priežastį, dėl kurios Pareiškėjas negali atlikti pareigų, yra viršesnis nei Pareiškėjo teisė išlaikyti informaciją apie susirgimą slapta. Įvertinus išdėstytas aplinkybes konstatuojama, kad informacija, susijusi su Pareiškėjo J. G. asmens duomenimis, pateikta subalansuotai ir proporcingai siekiamam tikslui, tokios informacijos atskleidimui egzistavimo teisėtas ir pagrįstas visuomenės interesas, todėl laikytina, jog Pareiškėjo J. G. asmens duomenys tvarkyti teisėtai, suderinant su Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga bei laikantis pagrindinių su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų. Dėl šių priežasčių Pareiškėjo J. G. teisės į asmens duomenų apsaugą pažeidimas nekonstatuojamas.

3. Dėl pagrindinių visuomenės informavimo principų pažeidimo

Pareiškėjai Skunde nurodė, kad rengiant ginčo Publikacijas buvo atliekamas garso ir vaizdo įrašų fiksavimas slapta kamera, neinformuojant apie tai dalyvaujančių asmenų.

Pažymėtina, jog VII 41 straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatyta pareiga žurnalistams informaciją rinkti ir skelbti tik etiškais ir teisėtais būdais. Minėtas punktas sukuria pareigą tiek rinkti, tiek skelbti informaciją tik etiškais ir tik teisėtais būdais. Nors VII 41 straipsnio 2 dalies 9 punkte nustatyta, kad žurnalistas turi nenaudoti garso ir vaizdo įrašymo priemonių, jeigu to nenori informaciją teikiantis privatus asmuo, įstatymo leidėjas garso ir vaizdo įrašymo priemonių naudojimą yra palikęs žurnalisto nuožiūrai tik tais atvejais, kai tarp žurnalisto ir asmens vyksta informacijos teikimas. Tai reiškia, kad įstatymas viešosios informacijos rengėjo neįpareigoja nenaudoti garso ir vaizdo įrašymo priemonių viešojo asmens atžvilgiu, kai jis to nepageidauja, tačiau tik tada, kai viešasis asmuo supranta, kad teikia informaciją žurnalistui (viešosios informacijos rengėjui). Nepaisant to, kad ši įstatymo nuostata šalina viešojo asmens sutikimą dėl vaizdo ir garso priemonių panaudojimo kaip reikšmingą aplinkybę, šia teisės norma negali būti pateisinamas bet koks (taip pat ir bet kokios) informacijos apie viešąjį asmenį rinkimo būdas – jis taip pat turi būti proporcingas asmens teisių ribojimo požiūriu.

Informaciją apie viešuosius asmenis privaloma rinkti etiškais ir teisėtais būdais, o surinktos ar turimos informacijos apie tokių asmens privatų gyvenimą paskelbimas turi turėti teisėtą tikslą, t. y. informacijos turinys turi būti toks svarbus visuomenės požiūriu, kad viešasis interesas galėtų pateisinti ne tik paskelbtos informacijos turinį, bet ir jos surinkimo būdą. Nagrinėjamu atveju Įrašė ir Publikacijose paskleista garsinė ir vaizdinė medžiaga buvo surinkta užfiksuotiems asmenims apie tai nežinant ir dėl to neturint galimybės išreikšti savo valią, t. y. viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) atstovas filmavo slaptu įrenginiu ir kartu tuo metu rankose laikė fotoaparata, kurį retkarčiais panaudodavo, sudarydamas įspūdį, jog tik epizodiškai fotografuoja, o kitu metu laiko nuleidęs ir nieko nefiksuoja. Pažymėtina, kad informacijos, net ir neutralios, gavimas (rinkimas) iš viešojo asmens slaptu būdu, asmeniui neturint galimybės išreikšti valios dėl tokio elgesio, yra neetiškas. Konkrečiu atveju informacijos rinkimo būdas taip pat nebuvo proporcingas siekiamam tikslui – viešąjį interesą tenkinanti informacija apie (*duomenys neskelbtini*) veiklą, interviu su

Pareiškėjais galėjo būti surinkta ir kitokiu būdu – tiesiogiai informuojant apie vaizdo ir garso įrašo darymą, neveikiant slapta ir sudarant išpūdį, jog yra tik fotografuojama. Darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju viešąjį interesą pateisina tik paskelbta informacija, bet ne jos surinkimo būdas ir priemonės. Atsižvelgiant į tai yra pagrindas slaptu, neetišku būdu informaciją surinkusį viešosios informacijos rengėją (skleidėją) pripažinti veikusiu nesąžiningai ir pažeidusiu VII 41 straipsnyje 2 dalies 5 punkte nustatytą pareigą informaciją rinkti tik etišku būdu.

Remdamasis išdėstytais motyvais ir vadovaudamasis VII 50 straipsnio 1 dalies 1, 3 ir 5 punktais, 3 dalies 1 punktu, ADTAI 7 straipsnio 2 punktu, 14¹ straipsniu, 31 straipsnio 1 dalies 2 punktu, žurnalistų etikos inspektorius

nusprendė:

1. Pripažinti J. G., D. Č., R. R., R. G., D. P., N. J., J. V. skundą dėl publikacijose „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“, „(duomenys neskelbtini)“ ir socialinio tinklo „Youtube“ kanale „(duomenys neskelbtini)“ įrašė „(duomenys neskelbtini)“ paskelbtos informacijos iš dalies pagrįstu.
2. Įspėti viešosios informacijos rengėją (skleidėją) UAB „(duomenys neskelbtini)“ dėl VII 2 straipsnio 31 dalies pažeidimo paskelbiant publikaciją „(duomenys neskelbtini)“; dėl VII 2 straipsnio 31 dalies ir VII 19 straipsnio 2 dalies pažeidimo paskelbiant publikaciją „(duomenys neskelbtini)“; dėl VII 41 straipsnio 2 dalies 5 punkto pažeidimo nesilaikant pareigos informaciją rinkti etišku būdu.
3. Reikalauti pašalinti pažeidimą – iš interneto tinklalapio (duomenys neskelbtini) pašalinti Teiginius 11, 15 ir 18, pažeidžiančius nuomonės raiškai keliamus reikalavimus ir žeminančius D. P. garbę ir orumą.
4. Atmesti J. G. skundą dalyje dėl asmens duomenų tvarkymo pažeidimo.
5. Paskelbti nuasmenintą sprendimą viešai.
6. Išsiųsti sprendimą J. G., D. Č., R. R., R. G., D. P., N. J., J. V. ir UAB „(duomenys neskelbtini)“.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami Regionų administraciniam teismui per 30 dienų nuo jų gavimo (paskelbimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektorė

Gražina Ramanauskaitė